

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1920 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om omedelbart upphävande av lagen om arbetstiden å svenska fartyg eller inställande tillsvidare av dess tillämpning.

Närvarande: Herrar von Sneidern, von Sydow*, von Koch, Westman, Linder*, Sigfrid Hansson, Hult, Boberg, Vinberg*, Andersson i Knäppinge*, Karlsson i Gasabäck*, Carlsson i Frosterud, Nilsson i Vibberbo, Hagman i Stockholm*, Johansson i Sollefteå* och Johansson i Stockholm.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 125, vilken behandlats av andra lagutskottet, hava herrar *Lindman, Nilsson i Bonarp, Magnusson i Tumhult, Norman, Lindvall, Brännström, Welin, Wiklund i Brattfors, Thore, Carlsson i Solberga, Larsson i Kroken, Bergström i Högsön, Lithander, Henrikson, Gustafsson i Örebro, Bengtsson i Kullen, Sundling, Larsson i Bondarve, Persson i Fritorp, Öberg, Kahlström, Lidström, Andersson i Knäppinge, Jonsson i Hökhult, Pettersson i Bjälbo, Nilsson i Landeryd, Erlansson, Corneliussen, Isaksson, Eriksson i Ökna, Svensson i Betingetorp, Svensson i Kompersmåla, Winkler, Kant, Nilsson i Antnäs, Söderhielm, Nylander, Bökelund, Svensson i Långelanda, Lübeck, Hederstierna, Jönsson i Slätåker, Räf, Olsson i Berg och Sommelius* hemställt, att riksdagen måtte för sin del besluta, att lagen om arbetstiden å svenska fartyg den 24 oktober 1919 omedelbart måtte upphöra att gälla eller åtminstone tillämpningen därav inställas tillsvidare.

Beträffande de skäl, som av motionärerna anförts till stöd för berörda hemställan, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande av socialstyrelsen, arbetsrådet och kommerskollegium.

*Social-
styrelsen.*

I avgivet yttrande förklarar socialstyrelsen, att styrelsen icke anser sig kunna tillstyrka bifall till motionen. Såsom skäl härför anför styrelsen följande:

»Enligt styrelsens förmenande är denna lag avfattad med ganska stor försiktighet — för stora grupper av sjömän medför den ej någon förkortning av arbetstiden till sjöss och dessutom finnes en generell möjlighet till undantag, som även redan i avsevärd utsträckning kommit till användning. Särskilt torde nu berörda förhållande framträda vid en jämförelse med de krav, som för närvarande framställas på ett effektivt genomförande av åttatimmarsdagen för sjöfolket. Styrelsen tillåter sig i sådant avseende erinra om, att sjöfarten principiellt är inbegripen i förut omnämnda konvention om åttatimmarsdagen och att den närmare utformningen av bestämmelserna om sjöfolkets arbetstid är avsedd att åvägabringas å en konferens i Genua instundande sommar. Skulle emellertid vissa modifikationer i lagen visa sig av behovet påkallade, torde de lämpligen kunna komma till beaktande vid den revision av lagen, som det internationella socialpolitiska samarbetet antagligen kommer att nödvändiggöra.

Motionärerna åberopa bland annat till stöd för sitt yrkande de ogynnsamma verkningar, som lagen haft, och uppgiva i detta sammanhang, att lagen i avseende å den utrikes gående handelsflottan tillämpats *något mer än tvenne månader*. Då lagen trätt i kraft den 1 januari 1920 och motionen är dagtecknad den 19 i samma månad, torde berörda erfarenhet emellertid knappast kunna tillmätas någon avgörande betydelse. Den enda bestämmelse i lagen, som trätt i kraft tidigare, innehåller bemyndigande att medgiva undantag och borde sålunda ej gärna kunna tillskrivas de verkningar, som åsyftas i motionen. Beträffande den utrikes gående handelsflottan, som motionärerna härvidlag i främsta rummet synts åsyfta, kan dessutom anmärkas, att de fartyg, som ej besökt svensk hamn efter lagens utfärdande, det vill säga den 24 oktober 1919, genom en kungl. kungörelse av den 21 november 1919 äro fritagna från lagens tillämpning, till dess de anlöpa sådan hamn, dock ej längre än till den 1 april 1920.»

Jämväl arbetsrådet avstyrker motionen, därvid rådet i avgivet *Arbetsrådet*. yttrande anför följande:

»Upphävandet av en lagstiftning, som för endast några månader sedan blivit av statsmakterna genomförd, är en åtgärd, som icke torde kunna sättas i fråga i annat fall, än om de förhållanden, som föranlett lagstiftningens genomförande, sedermera undergått en grundlig förändring. Arbetsrådet har under sin verksamhet icke kunnat finna, att de förhållanden, som på sin tid lågo till grund för riksdagens beslut i förevarande ämne, blivit i någon mån förändrade under de månader, som förflutit efter riksdagens beslut.»

Det yttrande, som kommerskollegium avgivit, finnes fogat som bilaga vid detta utlåtande. Utskottet tillåter sig hänvisa till det- *Kommers-*
kollegium. samma.

I likhet med de myndigheter, som hörts i ärendet, anser ut- *Utskottet.* skottet, att sådana skäl icke anförts, som motivera den föreslagna åtgärden att upphäva eller tillsvidare suspendera förevarande lagstiftning, som för allenast några månader sedan blivit av statsmakterna antagen. Härtill kommer emellertid, att vid särskilt sammanträde av internationella arbetsorganisationens generalkonferens, som skall hållas i Genua den 15 juni 1920, skall till behandling upptagas bland annat frågan om tillämpning på sjömän av den i Washington i november 1919 föreslagna konventionen angående arbetstidens begränsning för alla industriella företag, häri inbegripet transport till sjöss och enligt villkor, som skola fastställas, transport på inre vattenvägar. Utskottet anser därför tillrådligt att avvakta resultatet av denna konferens, innan frågan om modifikationer i den svenska lagen eller dess upphävande eller suspenderande tages under omprövning.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 maj 1920.

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL von SNEIDERN.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 27 februari 1920 har Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium att avgiva och till Eder överlämna begärt yttrande över väckt motion, II:125, om omedelbart upphävande av lagen om arbetstiden å svenska fartyg eller inställande tillsvidare av dess tillämpning.

Med anledning härav får kollegium, överlämnande remissakten, anföra följande.

Då lagen om arbetstiden å svenska fartyg den 24 oktober 1919, med undantag av 1 § 3 mom., trätt i kraft först den 1 januari 1920, äger kollegium ej ännu den erfarenhet i ämnet, som erfordras för ett bestämt och allmänt uttalande i fråga om lagens verkningar i tillämpningen och därvid bl. a. i vad mån sådana verkningar äro av beskaffenhet att föranleda någon ändring uti den ståndpunkt härutinnan, som av kungl. kollegium och kungl. socialstyrelsen företräfts uti gemensamt underdånigt utlåtande den 24 februari 1919 angående skeppstjänstkommitterades förslag till lag om begränsning av arbetstiden å svenska fartyg m. m.

Under den gångna delen av innevarande år hava av kollegium behandlats ett antal framställningar, avseende undantag helt eller delvis från tillämpningen av förevarande lag, varjämte kollegium meddelat svar å vissa förfrågningar hos kollegium rörande innebörden uti vissa stadganden i samma lag.

I 4 § 1 mom. av kungl. förordningen med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av ifrågavarande lag har Kungl. Maj:t meddelat föreskrift därom, att vid behandlingen av vissa angivna ärenden kollegium skall samråda med sakkunniga personer, företrädande dels rederirörelse av det slag, varom fråga är, dels den eller de grupper av fartygsanställda, varå ärendet har avseende.

Genom särskilda nådiga beslut den 24 oktober och den 12 december 1919 har, på sätt framgår av bilagda tvenne avskrifter,* Kungl. Maj:t på förslag av kollegium för tiden till och med 1921 års utgång utsett dylika sakkunniga jämte suppleanter för dem.

Den sålunda föreskrivna anordningen med samråd har befunnits medföra betydande fördelar i avseende å ärendenas beredning. Hittills har det också lyckats att i allt väsentligt sammanjämka de från olika håll uttalade meningarna.

De hittills till kollegium inkomna helt eller delvis behandlade ärenden, avseende nu ifrågavarande lag, finnas redovisade å tvenne inom kollegium upprättade förteckningar, vilka kollegium härmed får överlämna jämte till förteckningarna hörande bilagor.**

K. A. FRYXELL.

Nils Gustaf Nilsson.

Åke Gertz.

* Bilagorna ej tryckta.

** Förteckningarna med bilagor ej tryckta.